

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
DELEGATURA W KIELCACH

LKI.411.4.1.2024

Teresa Jakubowska
Burmistrz Miasta i Gminy Piekoszów
Urząd Miasta i Gminy w Piekoszowie
ul. Częstochowska 66a
26-065 Piekoszów

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I/24/005 – Zabezpieczenie jakości wód stanowiących źródło zaopatrzenia wybranych miast województwa świętokrzyskiego

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Miasta i Gminy w Piekoszowie (dalej: Urząd), ul. Częstochowska 66a, 26-065 Piekoszów.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Teresa Jakubowska, Burmistrz Miasta i Gminy Piekoszów (dalej: Burmistrz) od 7 maja 2024 r. Poprzednio stanowisko Burmistrza Miasta i Gminy Piekoszów zajmował Zbigniew Piątek (dalej: były Burmistrz).
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Przygotowanie organizacyjne gminy do realizacji zadań w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę. 2. Realizacja zadań związanych z zapewnieniem odpowiedniej jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. 3. Wykonywanie obowiązków informacyjnych dotyczących jakości wody przeznaczonej do spożycia i działania podejmowane w sytuacjach kryzysowych.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2023 r. do dnia zakończenia czynności kontrolnych, z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem, jeżeli miały związek z ustaleniami dotyczącymi okresu objętego kontrolą.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Kielcach.
Kontroler	Marcin Sudół, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKI/96/2024 z 4 września 2024 r. (akta kontroli str. 1-10)

¹ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W latach 2023-2024 wykonywanie zadań użyteczności publicznej w zakresie poboru, uzdatniania i dostarczania wody powierzono do realizacji Zakładowi Usług Komunalnych w Piekoszowie Sp. z o.o.³ (dalej: Zakład lub ZUK). W Urzędzie wyznaczono komórkę organizacyjną (Referat Inwestycji, Rolnictwa, Ochrony Środowiska i Mienia Gminnego Urzędu⁴) oraz osoby odpowiedzialne za realizację zadań w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę. Pracownicy tego Referatu nie sporządzili jednak raportu z realizacji obowiązującego w latach objętych kontrolą programu ochrony środowiska oraz nie zamieścili na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Urzędu informacji o udzielonych zezwoleniach na prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodę. Nie wyegzekwowali również obowiązku przedkładania Burmistrzowi Miasta i Gminy Piekoszków do 31 marca każdego roku za rok ubiegły wszystkich określonych w tych zezwoleniach informacji. Ponadto w Urzędzie nierzetelnie sprawowano nadzór nad Zakładem w zakresie prawidłowości wywiązywania się przez niego z obowiązków dotyczących ustanowionych stref ochronnych ujęć wody.

W latach objętych kontrolą byli Burmistrz i Burmistrz nie informowali mieszkańców o jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, choć obowiązek ten wynikał z art. 12 ust. 5 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków⁵. W związku z zanieczyszczeniem mikrobiologicznym wody w styczniu 2023 r. w jednej miejscowości w gminie Piekoszków, w Urzędzie podejmowano działania zmierzające do awaryjnego zaopatrzenia mieszkańców w wodę. Jednak wbrew wymogom określonym w *Procedurze postępowania na wypadek skażenia wody oraz przerw w dostawach wody na terenie Gminy Piekoszków*⁶ (dalej: *Procedura*), byli Burmistrz nie zwołał Gminnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego, którego zadaniem było podjęcie decyzji związanych z zaistniałą sytuacją.

Ponadto Burmistrz nie udzieliła odpowiedzi na wniosek dotyczący ustanowienia stref ochrony pośredniej ujęć wody oraz nie rozpatrzyła skargi na bezczynność Prezesa Zakładu. Wbrew wymogom określonym w regulaminie organizacyjnym Urzędu⁷ ww. pisma oraz inny wniosek nie zostały zarejestrowane w centralnym rejestrze skarg i wniosków.

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Gmina Piekoszków (reprezentowana przez Burmistrza Miasta i Gminy Piekoszków) była jedynym współnikiem Zakładu, w którym posiadała 100% udziałów.

⁴ Dalej: Referat.

⁵ Dz. U. z 2024 r. poz. 757.

⁶ Załącznik nr 1 do zarządzenia nr 0050.47.2022 Wójta Gminy Piekoszków z 15 czerwca 2022 r. w sprawie postępowania na wypadek skażenia wody oraz przerw w dostawach wody na terenie Gminy Piekoszków.

⁷ Mowa o Regulaminie Organizacyjnym Urzędu Miasta i Gminy w Piekoszowie stanowiącym załącznik do zarządzenia nr 120.56.2022 Wójta Gminy Piekoszków z dnia 27 grudnia 2022 r. w sprawie nadania Regulaminu Organizacyjnego Urzędu Miasta i Gminy w Piekoszowie (dalej: regulamin organizacyjny Urzędu).

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej⁸ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Przygotowanie organizacyjne gminy do realizacji zadań w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę

Opis stanu faktycznego

Na 31 grudnia 2023 r. i 30 czerwca 2024 r. z sieci wodociągowej na terenie gminy Piekoszków o długości 189,2 km korzystało odpowiednio 16 158 i 16 334 mieszkańców, co stanowiło 99% (odpowiednio 16 316 i 16 492 mieszkańców) ludności tej Gminy.

W latach 2023-2024 mieszkańcy gminy Piekoszków zaopatrywani byli przez Zakład w wodę pochodzącą z wodociągów sieciowych, opartych na pięciu ujęciach podziemnych, tj.

- ujęcia Piekoszków I, które stanowiła studnia nr 1 (zasadnicza) oraz nieeksploatowana studnia nr 2 (awaryjna); wydajność ujęcia wynosiła: 65 m³/godzinę, 1200 m³/dobę;
- ujęcia Piekoszków II, które stanowiła studnia nr 2; wydajność ujęcia wynosiła: 53,9 m³/godzinę, 1174,5 m³/dobę;
- ujęcia w Szczukowicach, które stanowiła studnia głębinowa; wydajność ujęcia wynosiła: 42 m³/godzinę, 693,5 m³/dobę;
- ujęcia w Górkach Szczukowskich – pobór wody podziemnej odbywał się przy pomocy studni głębinowej; wydajność ujęcia wynosiła: 42 m³/godzinę, 462,5 m³/dobę i 168 813 m³/rok;
- ujęcia w Lesicy – pobór wody podziemnej odbywał się przy pomocy studni głębinowej; wydajność ujęcia wynosiła: 39,60 m³/godzinę, 960 m³/dobę i 350 400 m³/rok⁹.

W latach objętych kontrolą właścicielem ujęć był Zakład. ZUK zarządzał wszystkimi ujęciami.

(akta kontroli str. 201-217, 408, 450, 452, 463, 474)

W latach objętych kontrolą do Referatu należało m.in. wykonywanie zadań i obowiązków wynikających z ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, w szczególności: wydawanie zezwoleń na prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodę, prowadzenie postępowania wyjaśniającego w związku ze złożonym wnioskiem o wydanie ww. zezwoleń, odmawianie udzielenia ww. zezwoleń lub wydawanie ograniczeń zakresu zezwoleń, cofanie wydanych zezwoleń, przekazanie organowi regulacyjnemu kopii ostatecznej decyzji w sprawie wydania zezwolenia, jego zmiany albo cofnięcia, kontrolowanie działalności gospodarczej przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjnego w zakresie zgodności wykonywanej działalności z udzielonym zezwoleniem, zamieszczanie na stronie Biuletynu Informacji Publicznej informacji o udzielonych zezwoleniach¹⁰. Ponadto do jego zadań należało sprawowanie nadzoru właścicielskiego nad ZUK w zakresie wywiązywania się z obowiązków wynikających m.in. z ww. ustawy¹¹.

(akta kontroli str. 11, 89, 93-94, 139)

W latach 2023-2024 w Urzędzie nie obowiązywały zasady (procedury, wytyczne) sprawowania nadzoru właścicielskiego nad Zakładem.

(akta kontroli str. 459, 462, 466)

⁸ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁹ Parametry poszczególnych ujęć wody podano zgodnie z pozwoleniami wodnoprawnymi.

¹⁰ Zgodnie z § 33 ust. 15 pkt 1-7 regulaminu organizacyjnego Urzędu.

¹¹ Zgodnie z § 33 ust. 20 pkt 1 i 3 regulaminu organizacyjnego Urzędu.

Odpowiedzialnym za prawidłową, rzetelną i terminową realizację ww. zadań był zatrudniony w Urzędzie od 1 lipca 2021 r. Kierownik Referatu¹² (dalej: Kierownik). Osoba zatrudniona na tym stanowisku spełniała minimalne wymagania kwalifikacyjne w zakresie stażu pracy, wykształcenia i umiejętności zawodowych, określone w załączniku nr 3¹³ (tabela II, D. Stanowiska we wszystkich urzędach, pkt 7 wykazu stanowisk kierowniczych urzędniczych) do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 15 maja 2018 r. w sprawie wynagradzania pracowników samorządowych¹⁴, tj. miała wykształcenie wyższe¹⁵ i co najmniej 4-letni staż pracy¹⁶. Kierownik nie uczestniczył w dodatkowych szkoleniach, kursach, studiach podyplomowych w obszarze objętym kontrolą.

(akta kontroli str. 11-12, 84, 89, 196-199)

W kwestii nieuczestniczenia przez Kierownika bądź pracowników Referatu w szkoleniach/kursach itp. związanych z ww. zagadnieniami, Kierownik wyjaśnił: *Urząd korzystał ze szkoleń o których informacje były do niego przesłane. Nie przypominam sobie takiej sytuacji związanej z przedmiotowym zakresem.*

(akta kontroli str. 373, 376)

Odnosząc się do zapewnienia Kierownikowi bądź pracownikom kierowanego przez niego Referatu udziału w takich szkoleniach/kursach itp. Burmistrz wyjaśniła: *W związku z objęciem stanowiska Burmistrza (...) w dniu 7 maja 2024 r., po wstępnym zapoznaniu się ze strukturą urzędu podjęłam decyzję o zmianie regulaminu organizacyjnego. Wiążą się z tym również zmiany zakresów obowiązków oraz związany z tym plan szkoleń w celu zwiększenia wiedzy pracowników.* Były Burmistrz wyjaśnił, że nie jest w stanie udzielić odpowiedzi m.in. w tej sprawie, z uwagi m.in. na brak dostępu do dokumentów źródłowych, gdyż nie jest już pracownikiem Urzędu; zbyt odległy czas; szeroki zakres kompetencji sprawowanej funkcji.

(akta kontroli str. 368, 371, 379, 381)

W okresie objętym kontrolą w Urzędzie obowiązywała *Procedura* określająca wymagane standardy organizacyjno-techniczne w celu szybkiego i sprawnego działania w sytuacji pogorszenia się jakości wody dostarczonej przez sieć wodociagową dla zachowania bezpieczeństwa ludności oraz zapewnienia awaryjnych dostaw wody i usunięcia zagrożeń. Zakres *Procedury* obejmował działania podejmowane przez Burmistrza, Prezesa ZUK oraz służby zarządzania kryzysowego zajmujące się zagadaniem objętym *Procedurą*. Zgodnie z *Procedurą* m.in.:

- w przypadku wystąpienia sygnałów lub zgłoszeń dotyczących jakości wody Prezes ZUK dokonuje oceny sytuacji: [1] jeżeli sytuacja nie niesie za sobą zagrożenia dla zdrowia i życia mieszkańców Prezes Zakładu podejmuje działania w celu przywrócenia właściwej jakości wody w ramach posiadanych środków; [2] jeżeli sytuacja potencjalnie może stanowić zagrożenia dla zdrowia lub życia

¹² Osobą upoważnioną do wykonywania zadań i kompetencji Kierownika Referatu w czasie jego nieobecności była Zastępca Kierownika Referatu – Kierownik Oddziału Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Mienia Komunalnego.

¹³ Kwoty minimalnego miesięcznego poziomu wynagrodzenia zasadniczego ustalonego w kategoriach zaszerzegowania i wykaz stanowisk, minimalny poziom wynagrodzenia zasadniczego ustalony w kategoriach zaszerzegowania oraz minimalne wymagania kwalifikacyjne niezbędne do wykonywania pracy na poszczególnych stanowiskach dla pracowników samorządowych zatrudnionych na podstawie umowy o pracę.

¹⁴ Dz. U. poz. 936, ze zm. – obowiązującego od 19 maja 2018 r. do 1 listopada 2021 r.; uchylonego rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 25 października 2021 r. w sprawie wynagradzania pracowników samorządowych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1638).

¹⁵ W 2001 r. uzyskał tytuł magistra inżyniera na kierunku *budownictwo* w zakresie *drogi i mosty*.

¹⁶ W chwili zatrudnienia miał ponad 20-letni staż pracy w przedsiębiorstwach drogowych oraz krajowych i wojewódzkich podmiotach drogowych.

mieszkańców Prezes Zakładu: [a] informuje Wójta¹⁷ o zaistniałej sytuacji; [b] kontaktuje się z Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym;

- w sytuacji potwierdzenia zagrożenia Wójt Gminy zwołuje Gminny Zespół Zarządzania Kryzysowego, który podejmuje decyzje związane z zaistniałą sytuacją; w zależności od rodzaju i skali zagrożenia prace zespołu ukierunkowane powinny być na m.in.: poinformowanie mieszkańców gminy o zagrożeniach za pośrednictwem sołectw; okresowe wstrzymanie dostaw wody (w części lub całej sieci); zapewnienie awaryjnych źródeł zaopatrzenia w wodę; usunięcie źródeł zagrożeń;
- w celu poinformowania mieszkańców gminy Piekoszków o zagrożeniach związanych z jakością wody Prezes Zakładu podaje oficjalną informację, która jest rozpowszechniona poprzez: [1] stronę internetową Zakładu; [2] stronę internetową gminy; [3] jest wywieszona na tablicach informacyjnych zlokalizowanych na terenie gminy; [4] informacyjne ulotki rozpowszechnione przez sołtysów; [5] prasę lokalną;
- w celu awaryjnego zaopatrzenia w wodę podejmowane są następujące działania, w zależności od skali problemu: [1] dokonanie (o ile to możliwe) przełączeń w infrastrukturze technicznej na nieskażone źródła zasilania; [2] zorganizowanie dostaw wody pitnej przy użyciu atestowanych zbiorników i/lub butelkowanej wody pitnej; [3] zorganizowanie dostaw wody do celów gospodarczych przy użyciu środków własnych i wozów bojowych Ochotniczej Straży Pożarnej;
- w celu prawidłowego zorganizowania dostaw należy: [1] określić dla każdej miejscowości punkty dostaw wody; [2] opracować i rozpowszechnić harmonogram dostaw awaryjnych; [3] zapewnić środki transportu i osób do realizacji dostaw;
- po otrzymaniu pozytywnych wyników badań próbek wody ZUK informuje, niezwłocznie Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Kielcach (dalej: PPIS w Kielcach), w celu otrzymania akceptacji wyników badań; po uzyskaniu akceptacji przez PPIS informacja zostaje przekazana Wójtowi i odbiorcom; obowiązkiem ZUK jest poinformowanie odbiorców o odwołaniu niebezpieczeństwa związanego z występującym pogorszeniem się jakości wody i zamieszczenie komunikatów o pozytywnej ocenie przydatności wody do spożycia przez ludzi; poinformowanie odbywa się w identyczny sposób, jak w przypadku pogorszenia się jakości wody przeznaczonej do spożycia.

Zgodnie z *Procedurą*, Wójt po zwołaniu Gminnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego stawia zadania pracownikowi stanowiska ds. zarządzania kryzysowego i obrony cywilnej związane z koordynacją działań.

Ponadto Regulamin dostarczania wody i odprowadzania ścieków na terenie Gminy Piekoszków¹⁸ określał m.in. sposób postępowania przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjnego w przypadku niedotrzymania ciągłości usług i odpowiednich parametrów dostarczanej wody i wprowadzanych do sieci kanalizacyjnej ścieków.

(akta kontroli str. 11, 84, 89, 267-279)

Audyt wewnętrzny zatrudniony w Urzędzie wyjaśnił¹⁹, że w latach 2023-2024 nie planowano i nie realizowano zadania audytowego w zakresie zaopatrzenia w wodę i zapewnienia jej odpowiedniej jakości w ZUK i Urzędzie (w tym w kwestii sprawowania nadzoru właścicielskiego nad Zakładem). Dodał, że: *Plan audytu*

¹⁷ Burmistrz Miasta i Gminy Piekoszków – w związku z nadaniem z dniem 1 stycznia 2023 r. miejscowości Piekoszków statusu miasta.

¹⁸ Załącznik do uchwały Nr XVII/128/2019 Rady Gminy Piekoszków z dnia 31 października 2019 r. w sprawie regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków na terenie Gminy Piekoszków (Dz. Urz. Woj. Święt. poz. 4323).

¹⁹ Na 10 października 2024 r.

wewnętrznego na rok 2023 oraz na rok 2024 (opracowany na podstawie przeprowadzonej analizy ryzyka) nie przewidywał realizacji takiego zadania.

(akta kontroli str. 290-292)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

W latach objętych kontrolą w Urzędzie wyznaczono komórkę organizacyjną oraz osoby odpowiedzialne za realizację zadań związanych ze zbiorowym zaopatrzeniem w wodę, w szczególności za kontrolowanie działalności gospodarczej przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjnego w zakresie zgodności wykonywanej działalności z udzielonym zezwoleniem oraz sprawowanie nadzoru właścicielskiego nad ZUK dotyczącego obowiązków wynikających m.in. z ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków.

OBSZAR

2. Realizacja zadań związanych z zapewnieniem odpowiedniej jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi

Opis stanu
faktycznego

W latach 2023-2024 Urząd nie przeprowadzał kontroli zewnętrznej (własnej) w ZUK w zakresie wywiązywania się z obowiązków związanych ze zbiorowym zaopatrzeniem mieszkańców gminy w wodę. W tej sprawie Burmistrz wyjaśniła: *Z uwagi na zbyt krótki czas sprawowania funkcji Burmistrza (...) oraz zmianę Prezesa ZUK w Piekoszowie Sp. z o.o. Obecnie oczekuję na sprawozdanie z dotychczasowej działalności ZUK-u od nowego prezesa.* Były Burmistrz wyjaśnił, że nie jest w stanie udzielić odpowiedzi m.in. w tej sprawie, z uwagi m.in. na brak dostępu do dokumentów źródłowych, gdyż nie jest już pracownikiem Urzędu; zbyt odległy czas; szeroki zakres kompetencji sprawowanej funkcji.

(akta kontroli str. 363, 367, 378, 381)

W ww. okresie nie były prowadzone kontrole wewnętrzne lub audyty w zakresie wywiązywania się przez Referat z przypisanych mu w regulaminie organizacyjnym Urzędu obowiązków w kontrolowanym zakresie. Odnosząc się do tego Burmistrz wyjaśniła, że spowodowane to było zbyt krótkim czasem sprawowania przez nią funkcji burmistrza. Były Burmistrz wyjaśnił, że nie jest w stanie udzielić odpowiedzi m.in. w tej sprawie, z uwagi m.in. na brak dostępu do dokumentów źródłowych, gdyż nie jest już pracownikiem Urzędu; zbyt odległy czas; szeroki zakres kompetencji sprawowanej funkcji.

(akta kontroli str. 364, 367, 378, 381)

Wszystkie eksploatowane przez Zakład ujęcia wody posiadały pozwolenia wodnoprawne na pobór wody. Pozwolenie wodnoprawne na pobór wody z ujęcia Piekoszków I i II oraz w Szczukowicach zostało udzielone na okres 20 lat, tj. do dnia 14 stycznia 2030 r.²⁰, w Górkach Szczukowskich – na okres 20 lat od dnia wydania pozwolenia, tj. do 11 kwietnia 2033 r.²¹, w Lesicy – na okres 30 lat, tj. do 7 października 2049 r.²² Ww. pozwolenia zostały udzielone Zakładowi pod warunkami dotyczącymi m.in. prowadzenia pomiarów ilości pobranej wody z ujęcia i zapisywanie wskazań wodomierza zainstalowanego; prowadzenia i rejestrowania pomiarów

²⁰ Odpowiednio decyzje Starosty Kieleckiego o sygnaturach: GP.6223-14/10/11, GP.6223-15/10/11, GP.6223-13/10/11 z 14 stycznia 2011 r.

²¹ Decyzja Starosty Kieleckiego o sygnaturze: GP.6341.24.2013 z 12 kwietnia 2013 r.

²² Decyzja Dyrektora Zarządu Zlewni w Kielcach o sygnaturze: KR.ZUZ.1.421.193.2019.GP z 8 października 2019 r.

poziomu zwierciadła wody podziemnej w eksploatowanej/ych studni/ach; prowadzenia badań jakości pobieranej wody w określonym zakresie i częstotliwości.
(akta kontroli str. 15, 201-217)

W latach objętych kontrolą Referat nie sprawował nadzoru w zakresie wywiązywania się przez Zakład z obowiązków określonych w ww. pozwoleniach wodnoprawnych. Odnosząc się do tego Kierownik wyjaśnił, że było to spowodowane innymi obowiązkami i brakiem pracownika merytorycznego. W tej sprawie Burmistrz wyjaśniła: *Funkcję burmistrza objęłam w dniu 7 maja 2024 r. a nowy prezes ZUK w Piekoszowie Sp. z o.o. rozpoczął prace w dniu 02.09.2024 r. Po zapoznaniu się prezesa z dotychczasową działalnością Zakładu i przedstawieniu mi zostaną podjęte działania usprawniające w tym zakresie.* Były Burmistrz wyjaśnił, że nie jest w stanie udzielić odpowiedzi m.in. w tej sprawie, z uwagi m.in. na brak dostępu do dokumentów źródłowych, gdyż nie jest już pracownikiem Urzędu; zbyt odległy czas; szeroki zakres kompetencji sprawowanej funkcji.
(akta kontroli str. 17, 84, 90, 368, 371, 373, 376, 379, 381)

W latach objętych kontrolą Referat nie sprawował nadzoru właścicielskiego nad ZUK w zakresie wywiązywania się z obowiązków wynikających m.in. z ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków. Odnosząc się do tego Kierownik wyjaśnił, że nie podejmował takich działań, gdyż były Burmistrz zapewniał go o należyтым działaniu Zakładu. W tej sprawie Burmistrz wyjaśniła: *W związku z objęciem stanowiska Burmistrza (...) w dniu 7 maja 2024 r. nie zdążyłam przeprowadzić działań w tym zakresie.* Były Burmistrz wyjaśnił, że nie jest w stanie udzielić odpowiedzi m.in. w tej sprawie, z uwagi m.in. na brak dostępu do dokumentów źródłowych, gdyż nie jest już pracownikiem Urzędu; zbyt odległy czas; szeroki zakres kompetencji sprawowanej funkcji.
(akta kontroli str. 13-14, 17, 350, 352, 363, 367, 378, 381)

W latach objętych kontrolą sprawowanie nadzoru właścicielskiego nad Zakładem odbywało się poprzez m.in. nadzwyczajne walne zgromadzenia wspólników zwoływane przez Burmistrza Miasta i Gminy Piekoszów (działającego w imieniu i na rzecz miasta i gminy Piekoszów posiadającej 100% udziałów w spółce). W trakcie tych zgromadzeń zostały m.in. rozpatrzone i zatwierdzone za 2022 r. i 2023 r. sprawozdania Zarządu spółki z działalności. W sprawozdaniach tych znajdowała się informacja m.in. o ciągłości dostaw zbiorowego zaopatrzenia w wodę, ujęciach oraz jakości wody przeznaczonej do spożycia z nich ujmowanej, konieczności uzdatniania wody.

(akta kontroli str. 465-467, 469)

W latach objętych kontrolą, ważne zezwolenia na prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodę na terenie gminy Piekoszów miały ZUK (decyzja Wójta Gminy Piekoszów z 12 czerwca 2015 r.) i Nordkalk Sp. z o.o. (decyzja Wójta Gminy Piekoszów z 15 grudnia 2017 r.). Zgodnie z tymi zezwoleniami Burmistrz był uprawniony do przeprowadzenia kontroli działalności tych przedsiębiorstw. W ww. okresie nie kontrolowano działalności gospodarczej tych przedsiębiorstw w zakresie zgodności wykonywanej działalności z udzielonymi zezwoleniami. W tej sprawie Kierownik wyjaśnił: *Brak kontroli wynikał z zapewnień ówczesnego prezesa, że zaopatrzenie przebiega w sposób należyty oraz braku czasu spowodowanego zaangażowaniem w inne sprawy referatu (w szczególności prowadzenie inwestycji).* Burmistrz wyjaśniła: *W związku z objęciem stanowiska Burmistrza (...) w dniu 7 maja 2024 r. oraz dużym zakresem obowiązków bieżących (m.in. spotkania z wykonawcami inwestycji, pracownikami, radnymi oraz mieszkańcami) nie zdołałam zapoznać się szczegółowo z tym zakresem działań urzędu.* Były Burmistrz wyjaśnił, że nie jest w stanie udzielić odpowiedzi m.in. w tej sprawie, z uwagi m.in. na brak

dostępu do dokumentów źródłowych, gdyż nie jest już pracownikiem Urzędu; zbyt odległy czas; szeroki zakres kompetencji sprawowanej funkcji.

Ww. zezwolenia nie zostały zamieszczone na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Urzędu, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*. Ponadto Urząd nie egzekwował obowiązku przedkładania przez ww. przedsiębiorstwa informacji określonych w tych zezwoleniach, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 17, 283, 301, 305, 349, 352, 363-364, 366-367, 378, 381)

Decyzjami z 2018 r. Dyrektor Zarządu Zlewni w Kielcach ustanowił z urzędu strefę ochronną obejmującą wyłącznie teren ochrony bezpośredniej ujęć wód podziemnych Piekoszków I i II, Górki Szczukowskie i Szczukowice²³. Zobowiązano w nich użytkownika ujęcia wody (tj. Zakład) do: umieszczenia na istniejącym ogrodzeniu tablicy informacyjnej o określonej treści; odprowadzania wód opadowych lub roztopowych w sposób uniemożliwiający przedostawanie się ich do urządzeń służących do poboru wody; zagospodarowania terenu zielenią; odprowadzania poza granice terenu ochrony bezpośredniej ścieków z urządzeń sanitarnych przeznaczonych do użytku dla osób zatrudnionych przy obsłudze urządzeń służących do poboru wody; ograniczenia wyłącznie do niezbędnych potrzeb przebywania osób niezatrudnionych przy obsłudze urządzeń służących do poboru wody. Dodatkowo zawarto w nich zapis o wprowadzeniu na terenie ochrony bezpośredniej zakazu użytkowania gruntów do celów niezwiązanych z eksploatacją wody.

Strefa ochronna obejmująca teren ochrony bezpośredniej i teren ochrony pośredniej ujęcia wód podziemnych w miejscowości Lesica została ustanowiona rozporządzeniem Wojewody Świętokrzyskiego²⁴. W rozporządzeniu wskazano, że m.in.: na terenie ochrony bezpośredniej obowiązują zakazy i nakazy, o których mowa w art. 127 i 128 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne²⁵; teren ochrony bezpośredniej należy ogrodzić, a jego granice oznaczyć zgodnie z art. 129 ust. 1 i 2 ww. ustawy; granice terenu ochrony pośredniej należy oznaczyć zgodnie z art. 125 ust. 1 Prawa wodnego²⁶; na terenie ochrony pośredniej zakazuje się m.in. wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi²⁷; rolniczego wykorzystania ścieków; lokalizowania: zakładów przemysłowych oraz ferm chowu lub hodowli zwierząt²⁸, magazynów produktów ropopochodnych oraz innych substancji, a także rurociągów do ich transportu²⁹, składowisk odpadów niebezpiecznych, innych niż niebezpieczne i obojętne oraz obojętnych, cmentarzy oraz grzebania martwych zwierząt, nowych ujęć wody³⁰.

(akta kontroli str. 84, 90, 218-225)

W latach objętych kontrolą Urząd akceptował przedłożone przez Prezesa Zakładu dodatki do dokumentacji hydrogeologicznej dla dwóch ujęć wód podziemnych

²³ Odpowiednio decyzje z 13 sierpnia 2018 r. o sygnaturze: KR.ZUZ.1.4100.32.2018.DP, KR.ZUZ.1.4100.33.2018.DP, KR.ZUZ.1.4100.34.2018.DP, KR.ZUZ.1.4100.35.2018.DP.

²⁴ Rozporządzenie nr 12/2023 Wojewody Świętokrzyskiego z dnia 28 lipca 2023 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wód podziemnych w miejscowości Lesica, gmina Piekoszków, powiat kielecki, województwo świętokrzyskie (Dz. Urz. Woj. Święt. poz. 3233).

²⁵ Dz. U. z 2024 r. poz. 1087, ze zm.

²⁶ Lokalizacja tablic informacyjnych została przedstawiona na mapie, stanowiącej załącznik nr 2 do rozporządzenia.

²⁷ Z wyjątkiem wprowadzania do wód i do ziemi oczyszczonych wód opadowych i roztopowych, wód opadowych i roztopowych, które mogą być wprowadzane do wód i do ziemi bez oczyszczania zgodnie z aktualnie obowiązującymi przepisami regulującymi tą kwestię.

²⁸ Z wyjątkiem istniejących, jeżeli spełniają niezbędne kryteria środowiskowe, działają na podstawie wydanych, aktualnych pozwoleń i decyzji.

²⁹ Za wyjątkiem istniejących magazynów i rurociągów do transportu ropy naftowej lub produktów ropopochodnych, zbiorników przeznaczonych do magazynowania: gazu płynnego oraz magazynów butli gazu płynnego, oleju opałowego wykorzystywanego na indywidualne potrzeby grzewcze.

³⁰ Z wyjątkiem studni zastępczych lub awaryjnych w ramach zatwierdzonych zasobów eksploatacyjnych.

Piekoszów I i Piekoszów II pod kątem planowanych przyszłych inwestycji na terenie gminy Piekoszów. W tej sprawie Prezes ZUK skierował do Urzędu dwa pisma – pierwsze z 18 stycznia 2024 r. (data wpływu do Urzędu: 26 stycznia 2024 r.) i drugie z 29 lutego 2024 r. (data wpływu do Urzędu: 5 marca 2024 r.) odwołujące się do poprzedniego i wyznaczającego na 8 marca 2024 r. termin udzielenia odpowiedzi (w piśmie wskazano, że w razie braku odpowiedzi Zakład uzna za zaakceptowaną bez uwag przedłożoną dokumentację). Ustalono, że dopiero 16 maja 2024 r.³¹, tj. po blisko czterech miesiącach³², Kierownik poinformował o zapoznaniu się z tą dokumentacją. Zwłokę w udzieleniu odpowiedzi Kierownik wyjaśnił: (...) *przedmiotowe pismo skierowane było do Urzędu. Oczekiwałem na spotkanie z Burmistrzem w celu omówienia rozległości strefy i ewentualnych następstw tej decyzji*. Były Burmistrz wyjaśnił, że nie jest w stanie udzielić odpowiedzi m.in. w tej sprawie, z uwagi m.in. na brak dostępu do dokumentów źródłowych, gdyż nie jest już pracownikiem Urzędu; zbyt odległy czas; szeroki zakres kompetencji sprawowanej funkcji oraz nie umie udzielić odpowiedzi, ponieważ nie pamięta i nie ma odpowiedniej wiedzy.

NIK zwraca uwagę, że strefy ochronne ujęć wody stanowią podstawowe narzędzie służące zapewnieniu odpowiedniej jakości wody pitnej. Dlatego istotnym jest, aby zaangażowane w ten proces instytucje niezwłocznie podejmowały stosowne działania.

(akta kontroli str. 350, 352, 364, 367, 383-385, 448-449, 514, 516, 520)

W latach objętych kontrolą nierzetelnie był sprawowany nadzór nad prawidłowością wywiązywania się przez Zakład z obowiązków dotyczących ustanowionych stref ochronnych ujęć wody, co opisano szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 521, 526-528)

W latach objętych kontrolą w gminie Piekoszów obowiązywał *Program Ochrony Środowiska dla Gminy Piekoszów na lata 2021-2026 z perspektywą do 2030 roku*³³. W ww. programie: [1] wskazano, że racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi ma służyć m.in. zaspokojeniu zapotrzebowania na wodę ludności; [2] zawarto ogólne informacje i charakterystykę systemu zaopatrzenia w wodę (ujęć wód podziemnych na terenie gminy Piekoszów); [3] w ramach celów dotyczących osiągnięcia dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz poprawy systemu gospodarki wodno-ściekowej wskazano realizację zadań, np. monitoring wód powierzchniowych, uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie Gminy Piekoszów. W Urzędzie nie został sporządzony raport z realizacji ww. programu, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 321)

Obowiązujące w latach objętych kontrolą w gminie Piekoszów *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Piekoszów*³⁴ zawierało m.in. [1] ogólne informacje i charakterystykę systemu zaopatrzenia w wodę (ujęć wód podziemnych na terenie gminy Piekoszów); [2] wzmiankę o konieczności zapewnienia przestrzegania nakazów i zakazów wprowadzonych, w ustanowionych na podstawie

³¹ Pismo o sygnaturze: IRO.0232.1.2024.DU z 6 maja 2024 r.

³² Okres liczony od daty wpływu pierwszego pisma.

³³ Załącznik nr 1 do uchwały nr XLI/382/2022 Rady Gminy Piekoszów z dnia 24 lutego 2022 r. w sprawie przyjęcia „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Piekoszów na lata 2021-2026 z perspektywą do 2030 roku” (Dz. Urz. Woj. Święt. poz. 1047).

³⁴ Przyjęte uchwałą nr XL/276/2017 Rady Gminy Piekoszów z dnia 31 maja 2017 r. w sprawie uchwalenia zmiany Studium Uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Piekoszów.

odrębnych przepisów, strefach ochronnych wód podziemnych ujęć wody³⁵; [3] informację o zakazach i ograniczeniach na terenie ochrony pośredniej zlokalizowanej w Piekoszowie strefy ochronnej ujęcia wody podziemnej Kielce – Białogon³⁶. Ww. Studium nie zawierało szczegółowych zapisów i wytycznych wynikających z nakazów, zakazów i ograniczeń określonych w decyzjach o ustanowieniu stref ochronnych ujęć wody w gminie Piekoszków, tj. Piekoszków I i II, Szczukowice, Górki Szczukowskie i Lesica. Kierownik wyjaśnił: *Aktualizacja studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Piekoszków jest w trakcie realizacji i rozpoczęła się jeszcze przed moim zatrudnieniem.*

Na terenach ujęć wód podziemnych w gminie Piekoszków nie był ustalony żaden miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego.

(akta kontroli str. 321-340, 374, 377)

W latach objętych kontrolą Gmina nie nakładała na właścicieli gruntów położonych na terenie ochrony pośredniej obowiązek stosowania odpowiednich upraw rolnych lub leśnych.

(akta kontroli str. 85, 369, 371)

W latach 2023-2024 Urząd nie wypłacał odszkodowań właścicielom nieruchomości położonych w strefie ochronnej ujęcia wód za szkody poniesione w związku z wprowadzeniem w strefie ochronnej zakazów, nakazów oraz ograniczeń w zakresie użytkowania gruntów lub korzystania z wód³⁷.

(akta kontroli str. 85, 91)

W kwestii działań podejmowanych w Urzędzie w celu przeciwdziałania zanieczyszczaniu wód pobieranych z ujęć Kierownik wyjaśnił: *Doraźne działania prowadzone były przez ZUK. Natomiast w Urzędzie przygotowywano dokumenty do dużej inwestycji obejmującej modernizację ujęć wody ze stacjami uzdatniania oraz czyszczenia zbiorników i modernizację urządzeń na ujęciach wody. (...).* Burmistrz wyjaśniła: *Podpisano dwie umowy obejmujące modernizację ujęć wody ze stacjami uzdatniania oraz czyszczenia zbiorników i modernizacji urządzeń na ujęciach wody zawartych z Zakładem Usług Komunalnych w Piekoszowie.*

(akta kontroli str. 350, 352-353, 364, 367)

W maju 2024 r. pomiędzy miastem i gminą Piekoszków a wybranym w drodze przetargu nieograniczonego ZUK zostały zawarte dwie umowy w ramach zadania pn. *Modernizacja infrastruktury wodno-kanalizacyjnej na terenie gminy Piekoszków* dofinansowywanego z Rządowego Funduszu Polski Ład: Programu Inwestycji Strategicznych. Wartość obu umów wynosi 8 mln zł brutto. Pierwsza dotyczyła *modernizacji ujęć wody wraz ze stacjami uzdatniania wody w formule „zaprojektuj i wybuduj”* i miała zostać zrealizowana w terminie 36 miesięcy od podpisania umowy. Zadanie dotyczyło m.in. budowy stacji uzdatniania wody w Piekoszowie I³⁸, modernizacji/remontu istniejącego ujęcia wody³⁹ i modernizacji stacji uzdatniania

³⁵ Rozdział 6.1. Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych Kierunków rozwoju stanowiących zał. nr 2b do studium i podrozdział 5.2.2. Oddziaływanie na środowisko wodne Prognozy oddziaływania na środowiska sporządzonej do studium.

³⁶ Rozdział 6.1. Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych Kierunków rozwoju stanowiących zał. nr 2b do studium i 3.1. Ogólna charakterystyka środowiska Prognozy oddziaływania na środowiska sporządzonej do studium.

³⁷ Odszkodowania, o których mowa w art. 142 ustawy Prawo wodne w związku z art. 471.

³⁸ Zakres prac obejmował m.in. budynek w lekkiej konstrukcji z kompletną instalacją uzdatniania wody, pomieszczeniem chlorowni, zestawem hydroforowym i szafą zasilająco-sterującą.

³⁹ W tym zainstalowania nowych pomp głębinowych, zabudowy nowych zbiorników wody czystej, budowy infrastruktury towarzyszącej.

wody „Górki Szczukowskie”⁴⁰. Druga umowa – *czyszczenie zbiorników oraz modernizacja urządzeń na ujęciach wody* przewidywała termin realizacji zadania na 18 miesięcy od dnia jej podpisania. Dotyczyła czyszczenia i dezynfekcji zbiorników na wodę na ujęciach w Szczukowicach, Piekoszowie II, pompowni wody w Łaziskach i zbiorniku wody w Zajączkowie; weryfikacji pracy układów pompowych i układów sterowania na ujęciach w Szczukowicach, Piekoszowie II, Lesica i pompowni wody w Łaziskach oraz skomunikowania z funkcjonującym w ZUK systemem; wymiany hydrantów, montażu zasuw strefowych, wymiany wodomierzy na przepływomierze na ujęciach w Piekoszowie II, pompowni wody w Łaziskach i zbiorniku wody w Zajączkowie. Ponadto zakładała modernizację obiektu ZUK (serwerowni wraz z wdrożeniem oprogramowania).

Odnosząc się do etapu realizacji ww. zadań Burmistrz wyjaśniła, że zostały m.in. wyczyszczone wszystkie zbiorniki na wodę. Nadmieniała: (...). *Wykonawca do chwili obecnej nie złożył żadnej faktury*⁴¹.

(akta kontroli str. 85, 226-258, 315-320, 344, 369, 371)

W latach objętych kontrolą w Urzędzie nie były prowadzone kontrole (w tym wewnętrzne) dotyczące zbiorowego zaopatrzenia w wodę (w szczególności jej jakości).

(akta kontroli str. 17, 85, 91, 364, 367)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W Urzędzie nierzetelnie sprawowano nadzór nad prawidłowością wywiązywania się przez Zakład z obowiązków dotyczących ustanowionych stref ochronnych ujęć wody. W efekcie, w toku kontroli przeprowadzonej w Zakładzie stwierdzono nieprawidłowość polegającą na nieoznakowaniu strefy ochronnej obejmującej granice terenu ochrony pośredniej ujęcia wód podziemnych Lesica zgodnie z wymogami art. 125 ust. 1 ustawy Prawo wodne. Przepis ten stanowi, że granice terenu ochrony pośredniej oznacza się przez umieszczenie, w punktach przecięcia się granic ze szlakami komunikacyjnymi oraz w innych charakterystycznych punktach terenu, tablic zawierających informacje o ustanowieniu strefy ochronnej⁴².

(akta kontroli str. 521, 526-528)

Odnosząc się do sprawowania tego nadzoru Kierownik wyjaśnił: *Nie sprawdzano z uwagi na brak czasu spowodowanego zaangażowaniem i inne sprawy referatu (w szczególności prowadzenie i przygotowanie inwestycji)*. Burmistrz wyjaśniła: *Z uwagi na zmianę prezesa ZUK w Piekoszowie Sp. z o.o. obecnie oczekuję na sprawozdanie z dotychczasowej działalności ZUK-u od nowego prezesa*. Były Burmistrz wyjaśnił, że nie jest w stanie udzielić odpowiedzi w tej sprawie, z uwagi m.in. na brak dostępu do dokumentów źródłowych, gdyż nie jest już pracownikiem Urzędu; zbyt odległy czas; szeroki zakres kompetencji sprawowanej funkcji oraz nie umie udzielić odpowiedzi, ponieważ nie pamięta i nie ma odpowiedniej wiedzy.

(akta kontroli str. 387-388, 451-452, 461, 463, 513, 516)

⁴⁰ Zakres prac obejmował m.in. przebudowę stacji uzdatniania wody, modernizację istniejącego ujęcia – o ile stan techniczny będzie tego wymagał, budowę infrastruktury towarzyszącej, czyszczenie i dezynfekcję zbiorników wody czystej.

⁴¹ Stan na 22 listopada 2024 r.

⁴² Lokalizacja czterech tablic informacyjnych została przedstawiona na mapie stanowiącej zał. nr 2 do rozporządzenia nr 12/2023 Wojewody Świętokrzyskiego z dnia 28 lipca 2023 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wód podziemnych w miejscowości Lesica, gmina Piekoszów, powiat kielecki, województwo świętokrzyskie (Dz. Urz. Woj. Święt. poz. 3233).

2. W Urzędzie nie został sporządzony raport z realizacji *Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Piekoszów na lata 2021-2026 z perspektywą do 2030 roku*. Zgodnie z harmonogramem monitoringu realizacji tego programu⁴³, w 2023 r. miał zostać przeprowadzony monitoring programowy – raport z realizacji programu. Monitoring programowy miał opierać się na monitorowaniu realizacji poszczególnych zadań i poziomie osiągnięcia wyznaczonych celów (w tym tych dotyczących osiągnięcia dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz poprawy systemu gospodarki wodno-ściekowej). W § 33a ust. 2 pkt 1 lit. i regulaminu organizacyjnego Urzędu wskazano, że do zadań Oddziału ds. Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Mienia Gminnego funkcjonującego w ramach Referatu należały sprawy związane ze sporządzaniem raportów z realizacji Programu ochrony środowiska.

(akta kontroli str. 143, 321)

Kierownik jako przyczynę nieopracowania raportu wskazał nadmiar obowiązków pracownika merytorycznego odpowiedzialnego za sporządzenie raportu w 2023 r. Ponadto wyjaśnił: *Na ww. pracownika będącego jednocześnie Kierownikiem Oddziału ds. Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Mienia Gminnego po powrocie z urlopu macierzyńskiego oraz zmianie regulaminu organizacyjnego, nałożono dodatkowe obowiązki. Zobligowano Oddział do dodatkowych obowiązków polegających m.in. na wykonywaniu zadań w zakresie planowania przestrzennego oraz ochrony i opieki nad zabytkami. Z uwagi na bardzo duże zaległości na stanowisku ds. planowania przestrzennego (tj. opóźnienia w wydawaniu decyzji o warunkach zabudowy i decyzji ustalających lokalizację celu publicznego, które wiążą się z karami finansowymi za nieterminowe wydanie) oraz konieczność sporządzenia zaległej aktualizacji Programu opieki nad zabytkami co przełożyło się na nadmiar obowiązków, pracownik nie był w stanie sporządzić raportu w terminie. Zostanie on sporządzony w roku 2025.*

(akta kontroli str. 373-374, 376)

Były Burmistrz wyjaśnił, że nie jest w stanie udzielić odpowiedzi m.in. w tej sprawie, z uwagi m.in. na brak dostępu do dokumentów źródłowych, gdyż nie jest już pracownikiem Urzędu; zbyt odległy czas; szeroki zakres kompetencji sprawowanej funkcji.

(akta kontroli str. 380, 381)

3. Na dzień 15 listopada 2024 r. na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Urzędu nie były zamieszczone informacje o udzielonych zezwoleniach na prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodę. Było to niezgodne z § 33 ust. 15 pkt 7 regulaminu organizacyjnego Urzędu, który stanowi, że do zadań i obowiązków Referatu wynikających z ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków należało m.in. zamieszczanie na stronie BIP informacji o udzielonych zezwoleniach.

(akta kontroli str. 139, 283)

Kierownik wyjaśnił: *Decyzje zostały wydane w roku 2015 i 2017 r. w związku z tym jest mi się trudno odnieść się do sprawy.*

(akta kontroli str. 349, 352)

NIK zauważa, że obowiązek opublikowania ww. informacji wynika bezpośrednio z zakresu zadań przypisanych Referatowi w regulaminie organizacyjnym Urzędu, a jego wykonanie nie powinno być uzależnione od daty wydania takiego zezwolenia.

⁴³ Tab. 44 w rozdziale 7.2. Monitoring POŚ.

4. W latach objętych kontrolą, Kierownik Referatu nie egzekwował od przedsiębiorstw ZUK i Nordkalk Sp. z o.o. wywiązywania się z obowiązku przedkładania Burmistrzowi informacji o m.in. realizacji skarg i wniosków, awariach, ich zasięgu, przyczynach i czasie usuwania oraz jakości świadczonych usług w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę, a w szczególności: niezawodności dostaw wody, strat wody z sieci wodociągowej, zakłóceń funkcjonowania urządzeń wodociagowych. Wymóg ich przedkładania w terminie do 31 marca każdego roku za rok ubiegły wynikał z wydanych zezwoleń na prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodę tym przedsiębiorstwom⁴⁴.

(akta kontroli str. 301, 305, 350, 353, 364, 367)

Kierownik Referatu wyjaśnił: *Analiza przyczyn awarii odbywała się na bieżąco w formie ustnej na spotkaniach. W związku z tym nie egzekwowano obowiązku przedstawiania informacji Burmistrzowi.*

(akta kontroli str. 350, 353)

Były Burmistrz wyjaśnił, że nie jest w stanie udzielić odpowiedzi m.in. w tej sprawie, z uwagi m.in. na brak dostępu do dokumentów źródłowych, gdyż nie jest już pracownikiem Urzędu; zbyt odległy czas; szeroki zakres kompetencji sprawowanej funkcji.

(akta kontroli str. 380, 381)

OCENA CZĄSTKOWA

W Urzędzie nierzetelnie sprawowany był nadzór nad Zakładem w zakresie prawidłowości wywiązywania się przez ZUK z obowiązków dotyczących ustanowionych stref ochronnych ujęć wody. Pracownicy Referatu nie zamieścili na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Urzędu informacji o udzielonych zezwoleniach na prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodę oraz nie sporządzili raportu z realizacji *Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Piekoszów na lata 2021-2026 z perspektywą do 2030 roku*. Ponadto nie wyegzekwowano od przedsiębiorstw ZUK i Nordkalk Sp. z o.o. wynikającego z wydanych im ww. zezwoleń obowiązku przedkładania Burmistrzowi Miasta i Gminy Piekoszów do 31 marca każdego roku za rok ubiegły informacji o m.in. realizacji skarg i wniosków, występujących awariach, ich zasięgu, przyczynach i czasie usuwania oraz jakości świadczonych usług w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę, a w szczególności: niezawodności dostaw wody, strat wody z sieci wodociągowej, zakłóceń funkcjonowania urządzeń wodociagowych. W latach objętych kontrolą wszystkie ujęcia wody zarządzane przez ZUK posiadały ważne pozwolenia wodnoprawne na pobór wód. NIK pozytywnie ocenia podjęte w Urzędzie działania zmierzające do realizacji zadań polegających na modernizacji ujęć wody wraz ze stacjami uzdatniania wody oraz czyszczenia zbiorników i modernizacji urządzeń na ujęciach wody.

OBSZAR

3. Wykonywanie obowiązków informacyjnych dotyczących jakości wody przeznaczonej do spożycia i działania podejmowane w sytuacjach kryzysowych

Opis stanu faktycznego

W latach objętych kontrolą od PPIS w Kielcach do Urzędu wpłynęły 2 stycznia 2023 r. i 2 lutego 2024 r. oceny okresowe jakości wody z urządzeń wodociagowych wodociągów (odrębnie dla każdego) Piekoszów I i II, Szczukowice, Górki Szczukowskie i Lesica w zakresie parametrów mikrobiologicznych oraz fizykochemicznych odpowiednio za 2022 r. i 2023 r. PPIS w Kielcach stwierdził

⁴⁴ Odpowiednio decyzje o sygnaturach: GR.7033.2.2015 z 12 czerwca 2015 r. i IRO.0232.12.2017 z 15 grudnia 2017 r.

przydatność do spożycia przez ludzi próbek wody pobranej w ww. okresach z każdego z ww. wodociągów. Ponadto wskazał, że w odniesieniu do:

- wodociągu Lesica – w okresie od 1 stycznia 2022 r. do 31 grudnia 2023 r. wystąpiło krótkotrwale pogorszenie parametrów jakości wody⁴⁵, które zobowiązało ZUK do podjęcia działań naprawczych; po ich realizacji zawartość kwestionowanego parametru, tj. bakterii grupy coli spełniała wymagania rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi⁴⁶;
- wodociągu Piekoszów I – w 2022 r. nie wystąpiły nieprawidłowości w zakresie parametrów jakości wody, które wymagałyby podejmowania działań naprawczych, a w 2023 r. – stwierdzono zawartość azotanów bliską wartości parametrycznej. PPIS w Kielcach wystosował szereg pism interwencyjnych do Zakładu oraz organów samorządowych informujących o konieczności podjęcia działań naprawczych;
- wodociągów Piekoszów II, Górki Szczukowskie i Szczukowice – w okresie od 1 stycznia 2022 r. do 31 grudnia 2023 r. nie wystąpiły nieprawidłowości w zakresie parametrów jakości wody, które zobowiązywałyby Zakład do podejmowania działań naprawczych.

(akta kontroli str. 85, 92, 260-264, 308-312)

W latach objętych kontrolą od PPIS w Kielcach do Urzędu wpłynęły oceny obszarowe jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi za 2022 r. i 2023 r. dla miasta i gminy Piekoszów. W każdej z ww. ocen stwierdzono, że jakość wody w każdym z pięciu wodociągów sieciowych, opartych na ujęciach podziemnych Piekoszów I i II, Górki Szczukowskie, Szczukowice i Lesica, odpowiadała wymaganiom sanitarnym. W obu ww. ocenach wskazano, że w przypadku wodociągu Lesica wydano decyzję o braku przydatności wody do spożycia przez ludzi (PPIS w Kielcach, po zapoznaniu się ze sprawozdaniem z badań laboratoryjnych próbki wody pobranej: w lipcu 2022 r. – stwierdził obecność bakterii grupy coli, bakterii *Escherichia coli* oraz *Enterokoków*; a w styczniu 2023 r. – bakterii grupy coli). Nadmieniono w nich, że w wyniku podjętych przez zarządcę wodociągu działań naprawczych, jakość wody pod względem mikrobiologicznym uległa poprawie, co potwierdziły uzyskane wyniki analiz próbek wody. W konsekwencji wydana została decyzja stwierdzająca przydatność wody do spożycia przez ludzi.

Ww. oceny zawierały dane i informacje wskazane w § 23 ust. 2 pkt 1 i 2 rozporządzenia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, m.in. wykaz producentów wody zaopatrujących ludność oraz dostarczających wodę z indywidualnych ujęć w ramach działalności gospodarczej, do budynków użyteczności publicznej i zamieszkania zbiorowego; informacje o: wielkości produkcji wody dostarczanej od poszczególnych producentów i sposobie jej uzdatniania, liczbie ludności zaopatrywanej w wodę, jakości wody, sposobie jej uzdatniania i dezynfekcji, jeżeli jest stosowana, przekroczeniach wartości dopuszczalnych parametrów jakości wody wraz ze wskazaniem ich wpływu na zdrowie konsumentów, działaniach naprawczych prowadzonych przez przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne.

(akta kontroli str. 85, 92, 265-266, 313-314)

Odnosząc się do nieprzekazania do Zakładu ww. ocen Kierownik wyjaśnił: *Zgodnie z ustaleniami wewnętrznymi w urzędzie, dokumenty dotyczące wody miały być przesłane do ZUK-u po ich wpłynięciu do UMiG w Piekoszowie. ZUK nie informował o braku ocen, w związku z tym nie miałem świadomości o ich braku w ZUK. Były*

⁴⁵ Dwukrotnie – w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2022 r. i jednokrotnie – w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2023 r.

⁴⁶ Dz. U. poz. 2294.

Burmistrz wyjaśnił, że nie jest w stanie udzielić odpowiedzi z uwagi m.in. na brak dostępu do dokumentów źródłowych, odległy czas i szeroki zakres kompetencji. Z jego wyjaśnień wynikało także, że nie pamięta tej sytuacji i nie ma na ten temat odpowiedniej wiedzy.

(akta kontroli str. 386, 388, 514, 516)

Urząd nie informował mieszkańców o jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 85, 92, 265-266, 313-314, 447)

Ustalono, że ostatnie zamieszczone na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Urzędu informacje o jakości wody pochodzą z 2020 r. Odnosząc się do tego Kierownik wyjaśnił: *Badania dotyczące jakości wody wykonywał Zakład Usług Komunalnych w Piekoszowie Sp. z o.o. oraz przekazywał je do Urzędu za pismem przewodnim. Wyniki badań zamieszczane były na stronie ZUK-u co wydawało się optymalne, gdyż mieszkańcy wiedzą, że to Zakład odpowiada za prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodę (...). Po otrzymaniu wersji papierowej z Zakładu sprawdzałem czy są umieszczone na ich stronie internetowej.* Burmistrz wyjaśniła: *Informacja dotycząca jakości wody jest umieszczana jedynie na stronie internetowej Zakładu Usług Komunalnych w Piekoszowie Sp. z o.o. Od 2025 r. będzie umieszczana również na stronie BIP Urzędu.* Były Burmistrz wyjaśnił, że nie jest w stanie udzielić odpowiedzi w tej sprawie, z uwagi m.in. na brak dostępu do dokumentów źródłowych, zbyt odległy czas i szeroki zakres kompetencji sprawowanej funkcji.

(akta kontroli str. 283-289, 447)

Burmistrz i Kierownik nie wskazali żadnych działań nadzorczych w zakresie wywiązywania się w latach objętych kontrolą przez Zakład z obowiązków informacyjnych dotyczących jakości wody przeznaczonej do spożycia i działań podejmowanych wobec mieszkańców w sytuacjach kryzysowych, w tym niezwłocznego przekazywania informacji jak najszerszemu gronu odbiorców. Kierownik odnosząc się do ww. kwestii, wyjaśnił: *W przypadku skażenia w styczniu 2023 r. w Gałęzicach sprawdziłem KOMUNIKAT na stronie ZUK-u. Zanieczyszczenie powstało na przebudowywanym odcinku wodociągu. Po otrzymaniu decyzji PPiS – Zakład Usług Komunalnych w Piekoszowie Sp. z o.o. oraz przedsiębiorstwo wykonujące prace powiadomili mieszkańców w terenie. W sytuacjach krytycznych w życie wchodzi zarządzenie i to Prezes ZUK, Burmistrz oraz pracownik na stanowisku ds. Zarządzania Kryzysowego i Obrony Cywilnej odpowiadają za wdrożenie procedury.* W tej sprawie Burmistrz wyjaśniła: *W okresie sprawowania urzędu burmistrza nie było sytuacji kryzysowych. W przypadku ich wystąpienia wszelkie informacje będą umieszczane na stronie internetowej Urzędu Miasta i Gminy.* Były Burmistrz wyjaśnił, że nie jest w stanie udzielić odpowiedzi m.in. w tej sprawie, z uwagi m.in. na brak dostępu do dokumentów źródłowych, gdyż nie jest już pracownikiem Urzędu; zbyt odległy czas; szeroki zakres kompetencji sprawowanej funkcji oraz nie umie udzielić odpowiedzi, ponieważ nie pamięta i nie ma odpowiedniej wiedzy.

(akta kontroli str. 386, 388, 450, 452, 460, 463, 513, 516, 521)

Z przekazanych przez pracowników Urzędu informacji wynika, że w okresie objętym kontrolą⁴⁷ nie wpłynęły wnioski, w trybie ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej⁴⁸, dotyczące zbiorowego zaopatrzenia w wodę,

⁴⁷ Do 20 listopada 2024 r.

⁴⁸ Dz. U. z 2022 r. poz. 902.

w szczególności jej jakości i zapewnienia ochrony ujęć oraz działalności podmiotów zajmujących się zaopatrzeniem w wodę do spożycia przez ludzi.

(akta kontroli str. 85, 92, 363, 366)

W rejestrze skarg i wniosków prowadzonym w Urzędzie w latach 2023-2024 (do 15 listopada) nie zaewidencjonowano skarg ani wniosków dotyczących kontrolowanego obszaru, w szczególności jakości wody lub ochrony ujęć, czy działalności podmiotów zajmujących się zaopatrzeniem w wodę do spożycia przez ludzi. W toku kontroli stwierdzono jednak, że do Urzędu wpłynęły co najmniej dwa wnioski dotyczące m.in. ustanowienia stref ochrony pośredniej ujęć wody Piekoszów I, Piekoszów II, Górki Szczukowskie i Szczukowice-Cielętnik oraz skarga na działania Prezesa Zakładu. Jeden wniosek i skarga nie zostały rozpatrzone (o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*), a drugi wniosek – załatwiono z jednodniowym opóźnieniem (w dniu 7 października 2024 r.⁴⁹ Burmistrz udzieliła odpowiedzi⁵⁰ na wniosek Prezesa Zarządu Stowarzyszenia na Rzecz Rozwoju Gminy Piekoszów „NATURA” Klubu Ochrony Środowiska „NATURA” w Piekoszowie z 6 września 2024 r.⁵¹). W kwestii tego opóźnienia Burmistrz wyjaśniła: *Odpowiedź (...) została wysłana z jednodniowym opóźnieniem z uwagi na nieterminowe przekazanie jej przez Kierownika Referatu IRO do Punktu Obsługi Interesanta skąd wysyłana jest pocztą*. Kierownik wyjaśnił, że ww. opóźnienie w przekazaniu pisma do Punktu Obsługi Interesanta spowodowane było brakiem czasu w związku z zaangażowaniem w procedury przetargowe zadań z Polskiego Ładu – Budowa Stadionu oraz Programu „Olimpia”.

Żadne z ww. pism nie zostało zaewidencjonowane w rejestrze, co opisano szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 85, 91, 280-282, 393-407, 456-458, 518-519)

Obowiązujący w latach objętych kontrolą (lata 2023-2024) Gminny Plan Zarządzania Kryzysowego (zatwierdzony 20 września 2011 r. przez Starostę Kieleckiego):

- nie odnosił się do kwestii awaryjnego zaspokajania potrzeb mieszkańców w razie wystąpienia niewłaściwej jakości wody;
- nie przewidywał rozwiązań w zakresie awaryjnego zaspokajania potrzeb mieszkańców na wypadek konieczności zamknięcia ujęć/ujęcia wody;
- nie uwzględniał żadnego z występujących na terenie gminy Piekoszów ujęć wody oraz ich stref ochronnych ani zapisów mających na celu ochronę jakości wody ujmowanej w ujęciach wód, wynikających z nakazów, zakazów i ograniczeń określonych w decyzjach o ustanowieniu strefy ochronnej ujęcia wody oraz wynikające z sytuacji kryzysowych.

Pracownik stanowiska ds. zarządzania kryzysowego i obrony cywilnej, odnosząc się do powyższych braków w planie wyjaśnił, że w 2022 r. wydana została *Procedura*. Nadmieniał, że uzupełnieniem Gminnego Planu Zarządzania Kryzysowego w kwestii m.in. występujących na terenie gminy Piekoszów ujęć wody oraz ich stref ochronnych i zapisów mających na celu ochronę jakości wody ujmowanej w ujęciach wód oraz sytuacji kryzysowych (...) *jest opracowana w 2017 r. „Dokumentacja zapewnienia funkcjonowania publicznych urządzeń zaopatrzenia w wodę w warunkach specjalnych dla gminy Piekoszów”*⁵². Odnosząc się do nieujęcia ww. kwestii w tym planie Burmistrz wyjaśniła, że spowodowane było to krótkim czasem sprawowania przez nią funkcji. Nadmieniała, że zostanie to uwzględnione w nowym planie. Był Burmistrz wyjaśnił, że nie jest w stanie udzielić odpowiedzi m.in. w tej sprawie, z uwagi

⁴⁹ Data wysyłki.

⁵⁰ Pismo o sygnaturze: IRO.6324.1.2024.DU z 4 października 2024 r.

⁵¹ Znak L.dz.051/2024, który wpłynął do Urzędu 6 września 2024 r.

⁵² Celem tego opracowania było zapewnienie odbiorcom dostaw wody w warunkach specjalnych, tj. wystąpienia skażeń (promieniotwórczego, toksycznego, bakteriologicznego), klęsk żywiołowych (pożar, susza) lub wojny.

m.in. na brak dostępu do dokumentów źródłowych, gdyż nie jest już pracownikiem Urzędu; zbyt odległy czas; szeroki zakres kompetencji sprawowanej funkcji.

(akta kontroli str. 293-296, 369, 372, 379, 381, 409-446)

W związku z zanieczyszczeniem mikrobiologicznym wody⁵³ stwarzającym realne i bezpośrednie zagrożenie zdrowia ludzi, PPIS w Kielcach decyzją z 13 stycznia 2023 r. zarządził zakaz spożycia wody przez ludzi z zarządzanych przez Zakład urządzeń wodociagowych wodociągu Lesica (nowy odcinek) zaopatrujących 12 gospodarstw domowych w Gałęzicach⁵⁴. W decyzji poinformowano o przeprowadzonym przez Zakład płukaniu sieci i jej dezynfekcji oraz wskazano, że zgodnie z informacją Zakładu, konsumentom zostanie zapewniona woda. Ponowne analizy próbek wody pobranej z ww. urządzeń wodociagowych w dniu 16 stycznia 2023 r. (data wpływu do Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Kielcach – 19 stycznia 2023 r.) wykazały, że woda spełnia wymagania mikrobiologiczne. W związku z powyższym, PPIS w Kielcach decyzją z 19 stycznia 2023 r. stwierdził przydatność wody do spożycia przez ludzi z tych urządzeń wodociagowych i wygasił decyzję z 13 stycznia 2023 r.

Ze sporządzonej 19 stycznia 2023 r. *Notatki służbowej na okoliczność działań w związku ze skażeniem wody w m. Gałęzice* pracownika stanowiska ds. zarządzania kryzysowego i obrony cywilnej Urzędu skierowanej m.in. do byłego Burmistrza wynika, że:

- informację o zdarzeniu ww. pracownik Urzędu otrzymał w dniu 13 stycznia 2023 r. od Zakładu wraz z opisem czynności podjętych przez Zakład w tym zakresie (w przedłożonym pracownikowi protokole z narady koordynacyjnej pracowników ZUK wskazano, że m.in. [1] wykonawca sieci zamknie nową sieć i podda ją chlorowaniu, następnie pobierze próbki wody do badania, [2] odbiorcy wody z nowej sieci będą zaopatrywani w wodę przez wykonawcę wodociągu; [3] odpięto nową sieć wodociagową od istniejącej⁵⁵);
- w porozumieniu z Prezesem Zakładu pracownik stanowiska ds. zarządzania kryzysowego i obrony cywilnej Urzędu dokonał ustaleń dotyczących dystrybucji wody do celów gospodarczych dla części mieszkańców m. Gałęzice zaopatrywanych w wodę z nowego odcinka sieci wodociagowej⁵⁶;
- pracownik stanowiska ds. zarządzania kryzysowego i obrony cywilnej Urzędu w uzgodnieniu z Komendantem Gminnym Ochotniczej Straży Pożarnej oraz Naczelnikiem Ochotniczej Straży Pożarnej Rykoszyn ustalił harmonogram dostaw wody do celów gospodarczych dla mieszkańców;
- w dniu 19 stycznia 2023 r. ww. pracownik Urzędu otrzymał od Prezesa ZUK informację, że wyniki badań pobranych próbek wody nie wskazują na skażenie bakteriami grupy coli – w związku z tym zakończono akcję dostarczania wody ww. mieszkańcom m. Gałęzice.

(akta kontroli str. 46-47, 49-51, 341-343, 354-362, 522-525)

W związku z zaistniałą sytuacją były Burmistrz nie zwołał Gminnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 345)

⁵³ Obecność bakterii grupy coli wykazały wyniki analizy wody pobranej 10 stycznia 2023 r. (data wpływu do Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Kielcach – 13 stycznia 2023 r.).

⁵⁴ Ok. 50 odbiorców.

⁵⁵ W mailu z 13 stycznia 2023 r. Kierownik Działu Eksploracji i Rozwoju, Technolog w Zakładzie poinformował o podjęciu działań naprawczych, tj. o zamknięciu odcinka sieci, zobowiązaniu wykonawcy do płukania i chlorowania skażonego fragmentu wodociągu i zapatrzeniu mieszkańców w wodę (mieszkańcy byli zaopatrywani w wodę od 13 stycznia 2023 r.).

⁵⁶ Pracownik ten wyjaśnił, że harmonogram został przekazany w formie ustnego zawiadomienia Prezesowi ZUK.

Urząd nie poinformował mieszkańców na swojej stronie internetowej o ww. zagrożeniu związanym z niewłaściwą jakością wody, a następnie o odwołaniu tego zagrożenia (taki obowiązek *Procedura* nakładała na Prezesa Zakładu), mimo że dysponował ww. informacjami otrzymanymi z Zakładu i od PPIS w Kielcach. Odnosząc się do tego Kierownik wyjaśnił: *Zanieczyszczenie powstało na przebudowywanym odcinku wodociągu. Po otrzymaniu decyzji z PPIS – Zakład Usług Komunalnych w Piekoszowie Sp. zo.o. oraz przedsiębiorstwo wykonujące prace powiadomili mieszkańców w terenie. W tej sprawie były Burmistrz wyjaśnił, że nie jest w stanie udzielić odpowiedzi z uwagi m.in. na brak dostępu do dokumentów źródłowych, gdyż nie jest już pracownikiem Urzędu; zbyt odległy czas; szeroki zakres kompetencji sprawowanej funkcji. Z jego wyjaśnień wynikało także, że nie pamięta tej sytuacji i nie ma na ten temat odpowiedniej wiedzy. Z tych samych przyczyn, były Burmistrz nie potrafił wyjaśnić przyczyn nałożenia obowiązku informacyjnego na Prezesa Zakładu, który nie był zarządcą strony internetowej Urzędu. Pracownik stanowiska ds. zarządzania kryzysowego i obrony cywilnej Urzędu wyjaśnił, że nie pamięta czy w sprawie zamieszczenia informacji (komunikatu) o zagrożeniu związanym z jakością wody i odwołaniu tego zagrożenia kontaktował się z nim pracownik ZUK lub Prezes ZUK. Nadmieniał: Nie są mi znane powody niezamieszczenia takich informacji na stronie Urzędu. (...).*

(akta kontroli str. 387-392, 447, 514, 516, 522-524)

NIK zwraca uwagę na konieczność dostosowania *Procedury* do zakresu kompetencji instytucji zaangażowanych w jej realizację.

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Były Burmistrz nie zwołał Gminnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego, mimo stwierdzenia przez PPIS w Kielcach w styczniu 2023 r. skażenia wody bakterią grupy coli w części gminy Piekoszów. Było to niezgodne z § 10 ust. 1 pkt 2 *Procedury*, który stanowi, że w przypadku potwierdzenia zagrożenia dla zdrowia lub życia mieszkańców Wójt zwołuje Gminny Zespół Zarządzania Kryzysowego, który podejmuje decyzje związane z zaistniałą sytuacją.

(akta kontroli str. 272, 345)

Pracownik stanowiska ds. zarządzania kryzysowego i obrony cywilnej Urzędu wyjaśnił: (...) *nie został zwołany Gminny Zespół Zarządzania Kryzysowego – przyczyn nie pamiętam. Prawdopodobnie z uwagi na otrzymanie do Prezesa Zakładu Usług Komunalnych w Piekoszowie informacji o zdarzeniu wraz z opisem czynności podjętych przez ZUK w tym zakresie. Sprawy związane z działaniami w tym zakresie przeprowadzono w trybie roboczym.*

(akta kontroli str. 346-348)

Kierownik wyjaśnił: *Sprawy w tym zakresie zostały wykonane w trybie roboczym.*

(akta kontroli str. 374, 377)

Były Burmistrz nie był w stanie wskazać przyczyn, z uwagi na – jak wyjaśnił: *brak dostępu do dokumentów źródłowych, gdyż nie jest już pracownikiem Urzędu; zbyt odległy czas; szeroki zakres kompetencji sprawowanej funkcji.*

(akta kontroli str. 380, 381)

2. Wbrew obowiązkowi wynikającemu z art. 12 ust. 5 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, w latach objętych kontrolą były Burmistrz i Burmistrz nie informowali mieszkańców dostępnymi w Urzędzie środkami (np. na stronie internetowej Urzędu ani w inny sposób) o jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. W szczególności nie

podawano do publicznej wiadomości informacji o ocenach okresowych i obszarowych jakości wody; wyników z badań próbek wody z wodociągów zaopatrywanych z ujęć zarządzanych przez ZUK, które Zakład przedkładał do Urzędu oraz komunikatów, decyzji PPIS w Kielcach w sytuacji wystąpienia zagrożenia w związku z niespełnieniem wymogów jakościowych wody⁵⁷.

(akta kontroli str. 46-47, 49-51, 85, 92, 283-289, 350, 353, 364, 367, 447, 483-512)

Kierownik wyjaśnił: *Informacja dotycząca jakości wody była jedynie umieszczana na stronie internetowej Zakładu Usług Komunalnych w Piekoszowie. Natomiast oceny obszarowa i okresowa nie była umieszczana na stronie Urzędu z uwagi na brak czasu spowodowanego zaangażowaniem i inne sprawy referatu (w szczególności prowadzenie i przygotowanie inwestycji).*

(akta kontroli str. 386, 388)

Burmistrz potwierdziła, że informacja o jakości wody była umieszczana jedynie na stronie internetowej ZUK. Ponadto wyjaśniła: (...) *oceny obszarowa i okresowa były przesłane do Urzędu w okresie gdy nie pełniłam funkcji burmistrza. Od roku 2025 będą umieszczane na stronie internetowej Urzędu.*

(akta kontroli str. 450, 452, 460, 463)

Były Burmistrz także w tej sprawie nie wyjaśnił przyczyn, wskazując m.in. na brak dostępu do dokumentów źródłowych, odległy czas i szeroki zakres kompetencji. Z jego wyjaśnień wynikało również, że nie pamięta tej sytuacji i nie ma na ten temat odpowiedniej wiedzy.

(akta kontroli str. 513, 516)

3. Burmistrz nie rozpatrzyła wniosku i skargi Prezesa Zarządu Stowarzyszenia na Rzecz Rozwoju Gminy Piekoszków „NATURA” Klubu Ochrony Środowiska „NATURA” w Piekoszowie, z odpowiednio: 20 maja 2024 r. i 18 lipca 2024 r. Ponadto zarówno ww. pisma, jak również wniosek⁵⁸ tego Prezesa z 6 września 2024 r. nie zostały zarejestrowane w prowadzonym w Urzędzie rejestrze skarg i wniosków⁵⁹. Było to niezgodne z art. 237 § 1 i art. 244 § 1 oraz z art. 254 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego⁶⁰ (Kpa), a także z § 56 ust. 1 regulaminu organizacyjnego Urzędu.

Z art. 237 § 1 Kpa wynika, że organ właściwy do załatwienia skargi powinien ją załatwić bez zbędnej zwłoki, nie później jednak niż w ciągu miesiąca. Przepis ten stosuje się do terminu załatwienia wniosku (art. 244 § 1 Kpa). Zgodnie z art. 254 Kpa skargi i wnioski składane i przekazywane do organów samorządu terytorialnego oraz związane z nimi pisma i inne dokumenty rejestruje się i przechowuje w sposób ułatwiający kontrolę przebiegu i terminów załatwiania poszczególnych skarg i wniosków. W § 56 ust. 1 regulaminu organizacyjnego Urzędu wskazano, że wszystkie wpływające do Urzędu skargi i wnioski muszą być rejestrowane w Centralnym Rejestrze Skarg i Wniosków, prowadzonym przez Kierownika Referatu Organizacyjno-Gospodarczego.

Prezes Zarządu Stowarzyszenia na Rzecz Rozwoju Gminy Piekoszków „NATURA” Klubu Ochrony Środowiska „NATURA” w Piekoszowie, pismem z 20 maja 2024 r.⁶¹ wnosil o podjęcie działań w celu ustanowienia stref ochrony pośredniej

⁵⁷ W decyzjach dotyczących przydatności wody do spożycia przez ludzi w związku z jej skażeniem bakteriami grupy coli w styczniu 2023 r. PPIS w Kielcach wskazywał na obowiązek wynikający z art. 12 ust. 5 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków.

⁵⁸ Znak L.dz.051/2024, który wpłynął do Urzędu 6 września 2024 r.

⁵⁹ Rejestr skarg i wniosków Rok 2024-ORG.1510.

⁶⁰ Dz. U. z 2024 r. poz. 572.

⁶¹ Znak L.dz.021/2024, które wpłynęło do Urzędu 20 maja 2024 r.

ujęć wody Piekoszów I, Piekoszów II, Górki Szczukowskie i Szczukowice-Cielętnik. Pismem z 18 lipca 2024 r.⁶² złożył skargę dotyczącą m.in. zaniedbań Prezesa Zakładu w zakresie m.in. braku stref ochrony pośredniej ujęć wody Piekoszów I, Piekoszów II, Górki Szczukowskie i Szczukowice-Cielętnik. Poinformował ponadto o braku odpowiedzi na poprzednio złożony wniosek. Wniosek Prezesa Zarządu Stowarzyszenia na Rzecz Rozwoju Gminy Piekoszów „NATURA” Klubu Ochrony Środowiska „NATURA” w Piekoszowie z 6 września 2024 r.⁶³ również dotyczył m.in. braku ustanowienia stref ochrony pośredniej ujęć wody.

(akta kontroli str. 139, 283, 393-407)

Burmistrz wyjaśniła: *Pismo z dnia 20 maja 2024 roku to prośba o spowodowanie ustalenia stref ochrony pośredniej. W tym czasie już trwała procedura ustalenia strefy pośredniej dla ujęcia wody Piekoszów I i Piekoszów II. Pismo z 18 lipca 2024 roku to powtórna prośba o spowodowanie ustalenia stref ochrony pośredniej. W tym czasie już trwała procedura ustalenia strefy pośredniej dla ujęcia wody Piekoszów I i Piekoszów II. Nadmienila: Pisma pana Prezesa Stowarzyszenia „Natura” nie spełniały znamion skargi lub wniosku.*

(akta kontroli str. 453-455, 461, 464)

Powyższe wyjaśnienia Burmistrza nie zasługują na uwzględnienie. W piśmie z 18 lipca 2024 r. wnioskodawca zarzucił Burmistrzowi brak odpowiedzi na złożone pismo, mimo upływu dwóch miesięcy. Zgodnie z art. 222 Kpa o tym, czy pismo jest skargą albo wnioskiem, decyduje treść pisma, a pisma z 20 maja 2024 r. i 18 lipca 2024 r. spełniały znamiona odpowiednio wniosku i skargi. Stosownie do art. 241 Kpa przedmiotem wniosku mogą być w szczególności sprawy lepszego zaspokajania potrzeb ludności. Z kolei zgodnie z art. 227 tej ustawy przedmiotem skargi może być w szczególności zaniedbanie lub nienależyte wykonywanie zadań przez właściwe organy albo przez ich pracowników.

(akta kontroli str. 456-458, 518-519)

OCENA CZĄSTKOWA

W latach objętych kontrolą byli Burmistrz i Burmistrz, wbrew wymogom art. 12 ust. 5 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, nie informowali mieszkańców o jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. W związku z zanieczyszczeniem mikrobiologicznym wody w styczniu 2023 r. w Urzędzie podjęto działania zmierzające do awaryjnego zaopatrzenia mieszkańców w wodę. Byli Burmistrz nie zwołał jednak Gminnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego, którego zadaniem było podjęcie decyzji związanych z zaistniałą sytuacją. Burmistrz nie udzieliła odpowiedzi na wniosek dotyczący ustanowienia stref ochrony pośredniej, jak również nie rozpatrzyła skargi na działania Prezesa Zakładu. Wbrew regulaminowi organizacyjnemu Urzędu, ww. pisma oraz inny wniosek nie zostały zarejestrowane w centralnym rejestrze skarg i wniosków.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

Wnioski

1. Informowanie mieszkańców o jakości wody przeznaczonej do spożycia, zgodnie z art. 12 ust. 5 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków.

⁶² Znak L.dz.032/2024, które wpłynęło do Urzędu 18 lipca 2024 r.

⁶³ Znak L.dz.051/2024, który wpłynął do Urzędu 6 września 2024 r.

2. Zwoływanie przez Burmistrza Gminnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego w sytuacji pogorszenia jakości wody stanowiącej zagrożenie dla mieszkańców.
3. Rozpatrywanie bez zbędnej zwłoki wniosków i skarg dotyczących spraw zbiorowego zaopatrzenia w wodę oraz ich prawidłowe ewidencjonowanie.
4. Terminowe sporządzanie raportów z realizacji programu ochrony środowiska.
5. Egzekwowanie od przedsiębiorstw wodociągowych terminowego przedkładania informacji, o których mowa w zezwoleniu na prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodę.
6. Zamieszczenie na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Urzędu informacji o udzielonych zezwoleniach na prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodę.
7. Rzetelne sprawowanie nadzoru nad prawidłowością wywiązywania się przez Zakład z obowiązków dotyczących ustanowionych stref ochronnych ujęć wody.

Uwagi NIK nie formułuje uwag.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury w Kielcach. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Kielce, 10 stycznia 2025 r.

Kontroler
Marcin Sudół
Główny specjalista kontroli
państwowej

/podpisano elektronicznie/

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Kielcach
p.o. Wicedyrektor
Krzysztof Wilkosz

/podpisano elektronicznie/